

Onderbouwing saldobenadering

Natuurbegraafplaats Landgoed Christinalust

juni 2017

PRAEDIUM

samen buiten ondernemen

project	Natuurbegraafplaats Landgoed Christinalust
onderwerp	Onderbouwing saldobenadering
opdrachtgever	Natuurbegraven Nederland
datum	Juni 2017
opstellers	Paul van Limpt (Praedium Coöperate UA)
contactgegevens	Praedium Coöperatie UA Huize Muysierick, Maurick 1, 5261 NA Vught

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	5
2.	Wettelijk kader	5
3.	Onderbouwing saldobenadering	7
3.1	Omvang gebied waarop de gebiedsvisie betrekking heeft	7
3.2	Doelen van de gebiedsvisie	7
3.3	Compensatie van het verlies van ecologische waarden	11
3.4	Wijze waarop uitvoering gebiedsvisie is verzekerd	13

Luchtfoto van de toekomstige natuurbegraafplaats

1. Inleiding

Voorliggende onderbouwing saldobenadering maakt onderdeel uit van het bestemmingsplan Natuurbegraafplaats Landgoed Christinalust, dat een natuurbegraafplaats mogelijk maakt op Landgoed Christinalust.

De inrichting van de natuurbegraafplaats op Landgoed Christinalust in het Natuurnetwerk Nederland (NNN, voorheen EHS) bestaat uit een aantal samenhangende handelingen waarvan enkele afzonderlijk een negatief effect hebben op het NNN, maar waarvan de gecombineerde uitvoering leidt tot een vergroting van het oppervlak en de verbetering van de kwaliteit en samenhang van het NNN op gebiedsniveau.

Ten behoeve van de bestemmingswijziging voor Natuurbegraafplaats Landgoed Christinalust wordt gebruik gemaakt van het artikel '2.7.4 Afwijkingsmogelijkheden' uit de Omgevingsverordening van de provincie Overijssel 2017. Dit artikel maakt afwijking van het beschermingsregime van het NNN mogelijk middels een saldobenadering waarbij aangetoond wordt dat de combinatie van samenhangende handelingen leidt tot een vergroting van het oppervlak en de verbetering van de kwaliteit van het NNN in dit gebied.

Het Inrichtings- en Beheerplan van Natuurbegraafplaats Christinalust kan worden beschouwd als de in artikel 2.7.4 lid 4 genoemde gebiedsvisie. In voorliggend document wordt de saldobenadering toegepast op de gebiedsvisie van het Inrichtings- en Beheerplan.

2. Wettelijk kader

In artikel 2.7.4 van de Omgevingsverordening is opgenomen wat de gebiedsvisie ter onderbouwing van de saldobenadering moet beschrijven:

1. de omvang van het gebied waarop de gebiedsvisie betrekking heeft;
2. de doelen van de gebiedsvisie, in het bijzonder wat betreft de verbetering van de kwaliteit en kwantiteit van het Natuurnetwerk Nederland waardoor een beter functionerend natuurnetwerk ontstaat;
3. op welke wijze het verlies van ecologische waarden en kenmerken én areaal wordt gecompenseerd;
4. op welke wijze de uitvoering van de gebiedsvisie is verzekerd.

In de volgende paragrafen worden deze punten uitgewerkt.

Inrichtingsschets van de toekomstige natuurbegraafplaats

3. Onderbouwing saldobenadering

3.1 Omvang gebied waarop de gebiedsvisie betrekking heeft

Het plangebied voor de natuurbegraafplaats beslaat 28,5 hectare. Hiervan ligt 25,3 hectare binnen het NNN (zie kaart NNN hiernaast en beheertypekaart op pagina 10). Drie hectare bestaat uit landbouwgrond, gelegen in de zone 'Ondernemen met natuur en water', buiten het NNN.

3.2 Doelen van de gebiedsvisie

Het doel van de realisatie van de natuurbegraafplaats is het bieden van een laatste rustplaats voor mensen in de natuur. Door het gebied de functie natuurbegraven te geven, worden de huidige natuurwaarden versterkt, wordt nieuwe natuur ontwikkeld en wordt de biodiversiteit vergroot. De natuurbegraafplaats wordt een gebied met hoge natuurwaarden dat, onafhankelijk van overheidssubsidies, beheerd wordt als natuurgebied, ook na het beëindigen van de functie van natuurbegraven. Daarnaast wordt een impuls gegeven aan de cultuurhistorische en recreatieve waarden van het gebied.

Natuurontwikkeling

In de gebiedsvisie zijn verschillende maatregelen opgenomen die ervoor moeten zorgen dat de kwaliteit en kwantiteit van het NNN verbetert, waardoor een beter functionerend natuurnetwerk ontstaat. Hierbij staat de versterking van bestaande natuurwaarden in en rond het plangebied centraal.

De natuurontwikkeling van het gebied richt zich op het omvormen van de huidige monotone naalduhoutopstanden naar gemengde loofhoutopstanden en meer open terreinen met heide en vochtige en droge schraalgraslanden. Concrete natuurontwikkelingsmaatregelen zijn:

- Een gedeelte van de soorten- en structuurarme naalduhoutopstanden worden omgevormd naar gemengde loofhoutopstanden met structuurrijke mantel- en zoomvegetaties. Waardevolle (oude) bouselementen en bomen blijven behouden.
- De open terreindelen worden ontwikkeld schrale graslandtypen en droge en vochtige heide.
- De oevers van de waterplas worden verflauwd. De open ruimte rond de plas wordt vergroot.
- De natte corridor van de Tweekeler beek wordt versterkt door het graven van nieuwe poelen in het noordoosten van het plangebied.

De inrichting van de natuurbegraafplaats wordt zo vormgegeven dat er een natuurlijke verbinding ontstaat voor heide- en bosgebonden soorten in oost-westelijke richting. Tevens wordt hiermee aangesloten op de natuur rond het nog aan te leggen ecoduct over de A35. De nieuw te ontwikkelen natuurtypen zijn 'gebiedseigen', ze komen van nature voor in dit landschap (zoals de gemengde loofhoutopstanden) of passen bij het karakteristieke heidelandschap van rond 1850 (zoals de schrale graslanden en heidetypen). Op pagina 10 is de door NBN voorgestelde nieuwe natuurbeheertypekaart afgebeeld.

De natuurontwikkeling op natuurbegraafplaats Christinalust heeft een positief effect op het NNN.

Kaart NNN met plangebied toekomstige natuurbegraafplaats. Groen gevuld is NNN, groen gestreept is Zone ONW

Effecten op het NNN

Versterking cultuurhistorische waarden

De beheerschuur wordt gerestaureerd en het theehuis wordt beleefbaar gemaakt. De beheerschuur behoudt zijn functie en zal gebruikt worden voor de opslag van materialen. De spoordijk en spoorbrug zijn twee cultuurhistorisch waardevolle elementen. Deze worden vrij gemaakt van beplanting en opgenomen in de recreatieve routestructuur.

De versterking van de cultuurhistorische waarden hebben geen effect op het NNN.

Natuurbegraven

De functie natuurbegraven maakt de natuurontwikkeling en de versterking van de cultuurhistorische en recreatieve waarden mogelijk. Om deze functie te kunnen vervullen is het nodig een aantal voorzieningen te realiseren binnen het gebied, zoals een ceremonieruimte/informatieruimte, twee parkeerplaatsen met boskarakter en de nieuwe, halfverharde padenstructuur. Daarnaast dienen delen van het terrein te worden opgehoogd.

- Ceremonieruimte/informatieruimte: De ceremonieruimte komt centraal in het gebied te liggen, vlakbij de waterplas. Het gebouw wordt bij beëindiging van de functie natuurbegraven verwijderd. Het bouwvlak voor dit gebouw zal een oppervlakte hebben van 1000m².
De ceremonieruimte/informatieruimte heeft een negatief effect op het NNN.
- Parkeerplaatsen met boskarakter: De twee parkeerplaatsen worden in een half verharding uitgevoerd en zullen plaats bieden aan 60 auto's. Het parkeren vindt plaats tussen de bestaande bomen, waardoor de impact op de natuur zo klein mogelijk is. De parkeerplaatsen zullen in totaal een oppervlakte krijgen van 2.200m².
De parkeerplaatsen hebben een negatief effect op het NNN.
- Padenstructuur: Door de aanleg van een nieuwe wandelpadenstructuur wordt het gebied beter beleefbaar gemaakt voor bezoekers. Daar waar nu geen paden aanwezig zijn treedt enige verstoring op. Vergroten van de toegankelijkheid van het gebied is echter wel gewenst. De ervaring op de natuurbegravingplaatsen van NBN die reeds in exploitatie zijn is dat recreatie en natuurbegraven goed samen gaan.
Per saldo heeft de nieuwe padenstructuur geen effect op het NNN.
- Ontsluitingsweg: De hoofdentree van de natuurbegravingplaats ligt in het zuiden,

aan de Windmolenweg. De toegang tot de natuurbegravingplaats geschiedt via een bestaande weg. Er hoeft geen nieuwe ontsluitingsweg aangelegd te worden.

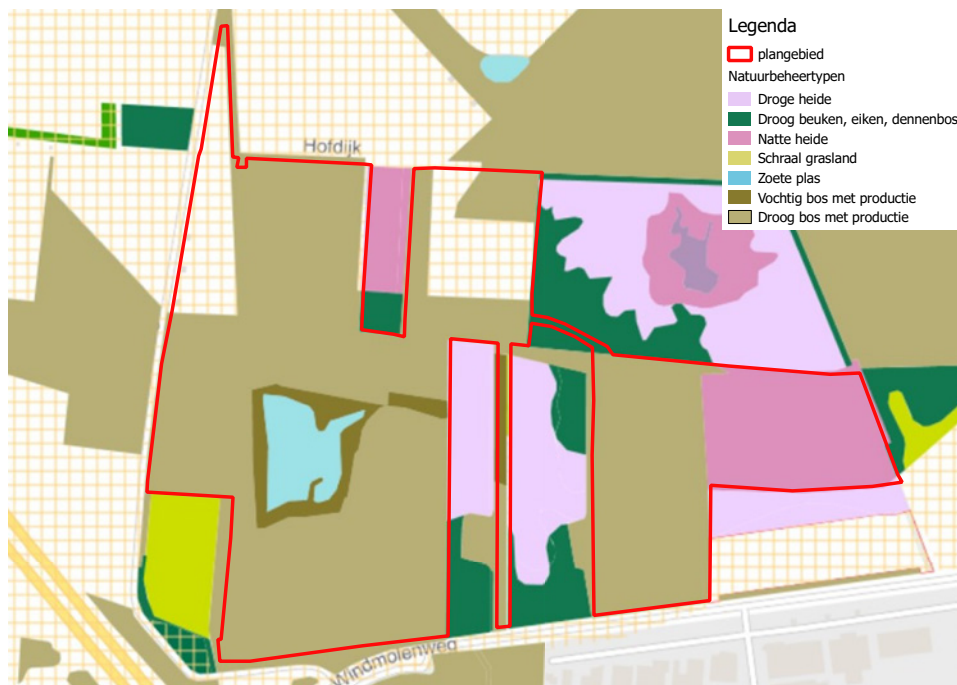
De ontsluitingsweg heeft geen negatief effect op het NNN.

- Ophogen: Om natuurbegraven mogelijk te maken op landgoed Christinalust is het nodig bepaalde delen van het plangebied op te hogen. Het ophogen gebeurt zoveel mogelijk met gebiedseigen materiaal en gaat uit van de natuurlijke morfologie van de bodem. Zo wordt in het zuiden van het plangebied een vergraven dekzandrug hersteld. De ophogingen in het noorden van het plangebied zijn soortgelijk van aard.

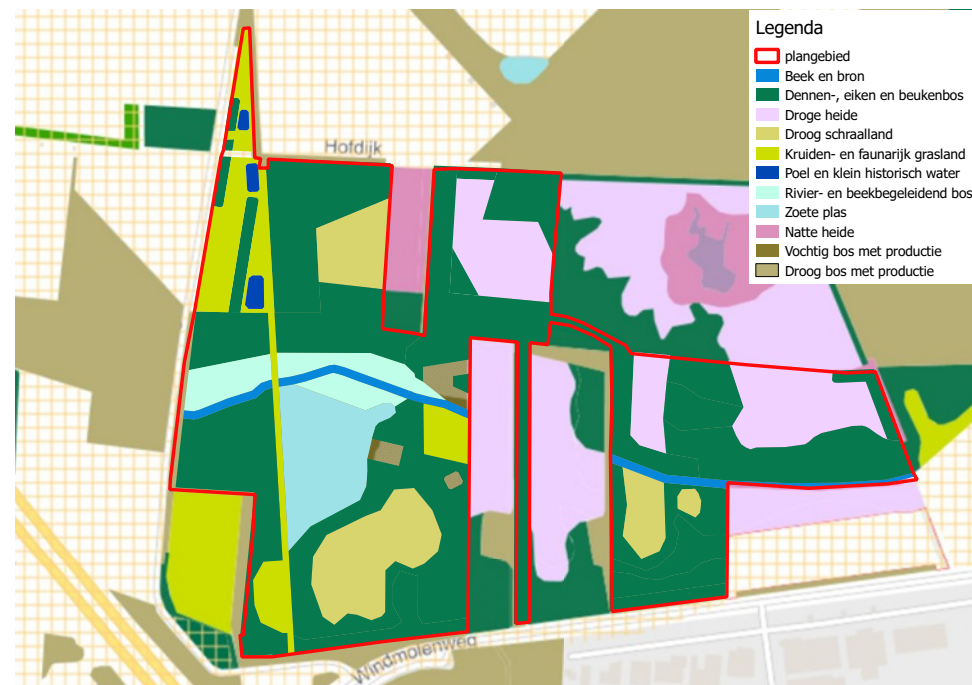
Bij de ophogingen wordt de bodem opgehoogd met zand en wordt een afdeklag aangebracht bestaande uit heideplagsel uit nabijgelegen natuurgebieden en/of compost. Hiermee wordt een natuurlijke uitgangssituatie nagebootst waar op zich een berken-eikenbos (passend bij droge omstandigheden) of een droge heidevegetatie kan gaan ontwikkelen.

Het effect op het NNN door ophogen is neutraal.

- Graven: Het begraven in de natuur gaat gepaard met graafwerkzaamheden. Bij het delven en dichten van een graf wordt erop gelet dat de verschillende bodemlagen in dezelfde volgorde teruggebracht worden in de grond. De toplaag van de bodem wordt daarbij apart gehouden en, afhankelijk van de toestand van de bodem en vegetatie, weer teruggelegd of verwijderd. Op deze manier kan door natuurbegraven de bodemverschraling en vegetatieontwikkeling gestuurd worden. Doordat graven daarna niet meer verstoord worden, zal de vegetatie zich volledig herstellen. Doordat grafversierselen niet zijn toegestaan treedt ook hierdoor geen verstoring op.
Tijdens de exploitatie van de natuurbegravingplaats wordt een ecologisch werkprotocol gehanteerd waarmee er zorg voor gedragen wordt dat geen enkele handeling (ook het begraven niet) in strijd is met de Flora- en faunawet.
Het effect op het NNN door het graven van natuurgraven is neutraal.

Uitsnede bestaande beheertypekaart provinciaal natuurbeheerplan provincie Overijssel

Door NBN voorgestelde nieuwe beheertypekaart provinciaal natuurbeheerplan provincie Overijssel voor natuurbegraafplaats Christinalust

Effecten van maatregelen op NNN door natuurbegraven

Maatregelen	Oppervlakte	Effect op NNN
Natuurontwikkeling bestaande natuur	25 hectare	positief
Bouw ceremonieruimte	0,1 hectare	negatief
Aanleg parkeerplaats	0,22 hectare	negatief
Ophogen	10,2 hectare	neutraal

Compensatiemaatregelen van het verlies van ecologische waarden

Maatregelen	Oppervlakte	Effect op NNN
Aanleg en ontwikkeling van nieuwe natuur in zone ondernemen met natuur ¹	3 hectare	positief

Tabel met effecten van maatregelen op NNN door natuurbegraven op natuurbegraafplaats Christinalust

De vegetatie ontwikkelt zich op een gedicht natuurgraf snel. Op de foto is een graf op Heidepol te zien van circa 3 jaar oud. In het midden is de boomschijf, die dient als grafmarkering, nog te zien. Daarnaast nemen grassen, kruiden en struikvormers de overhand.

Op de kaart 'Effecten op het NNN' (pagina 8) is een overzicht te zien van de te nemen maatregelen ten behoeve van de ontwikkeling van de natuurbegraafplaats met positieve en negatieve effecten op de kwaliteit en kwantiteit van het NNN. Geconcludeerd kan worden dat door de realisatie van de natuurbegraafplaats en de natuurontwikkeling die daarmee gepaard gaat, ervoor gezorgd wordt dat het NNN in kwalitatieve zin verbeterd wordt. In kwantitatieve zin gaat het NNN er door de bouw van de ceremonieruimte en de aanleg van de parkeerplaatsen op achteruit. Het ophogen van het terrein zorgt voor een tijdelijke achteruitgang van de waarden van het NNN. Deze verliezen worden gecompenseerd.

3.3 Compensatie van het verlies van ecologische waarden

De negatieve effecten veroorzaakt door de ontwikkeling van de natuurbegraafplaats worden gecompenseerd door de aanleg van drie hectare nieuwe natuur binnen de zone 'ondernemen met natuur en water'. De bestemming van de gronden wordt gewijzigd van 'landbouw' naar 'natuur'. Deze gronden liggen binnen het plangebied, tegen het NNN en worden op dit moment ook nog landbouwkundig gebruikt. Door een maaibehoeve zullen deze gronden ontwikkelen naar een mozaïek van droge schraallanden en droge heidevegetaties. Ook worden delen van deze gronden ingericht als loofbos. De graslandpercelen zullen gaan bestaan uit een mix van verschillende gras- en struiksoorten als borstelgras, bochtige smele, struikheide, en brem. Aan de randen zullen door een extensief beheer (eens in de 2-3 jaar maaien en extensief afzetten van houtige beplanting) mantel- en zoomvegetaties de kans krijgen om te groeien. Het beheer van de delen die ontwikkeld worden naar loofbos bestaat uit periodiek open plekken maken voor meer structuurvariatie en een gevarieerde leeftijdsopbouw van de bosopstand.

De nieuwe natuurpercelen zorgen voor een groter en robuuster natuurgebied met hoge natuurwaarden en dragen daarmee bij aan het vergroten en versterken van het NNN op gebiedsniveau.

Nieuwe natuur op natuurbegraafplaats Landgoed Christinalust

3.4 Wijze waarop uitvoering gebiedsvisie is verzekerd

Middels een overeenkomst met de gemeente en een voorwaardelijke verplichting in de regels van het nieuwe bestemmingsplan wordt de uitvoering van de gebiedsvisie verzekerd. Middels de voorwaardelijke verplichting wordt geborgd dat de natuurbegraafplaats pas in gebruik genomen kan worden nadat de inrichting van het plangebied conform de gebiedsvisie is uitgevoerd. De 3 hectare landbouwgrond die omgezet wordt naar natuur krijgt bovendien in het nieuwe bestemmingsplan de bestemming natuur waarmee de natuurfunctie voor de toekomst juridisch verankert is.

Nadat alle graven zijn uitgegeven en de laatste begrafenis is geweest, eindigt de functie van natuurbegraafplaats. De eigenaar van het landgoed neemt dan het beheer en onderhoud weer over. Door NBN wordt een stichting opgericht waarbinnen gedurende de exploitatie van de natuurbegraafplaats een vermogen wordt opgebouwd ten behoeve van het natuurbeheer op landgoed Christinalust in de toekomst.

Sfeerbeeld heischraal grasland en mantel- en zoomvegetaties

Sfeerbeeld droge heide